

Gemeenteraad van Nijkerk
Postbus 1000
3860 BA NIJKERK

Uw brief van		Ons kenmerk	1389440
Uw e-mailadres		Bijlage	-
Datum	17 februari 2023	Behandeld door	R. van Mieghem
Onderwerp	Stand van zaken huishoudelijke hulp WMO	Team	Beleid Sociaal Domein

Geachte heer, mevrouw,

Aanleiding

Via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) kunnen inwoners, die hun huis niet meer zelf op orde kunnen houden door bijvoorbeeld een beperking, revalidatie of ouderdom, een aanvraag doen bij de gemeente voor huishoudelijke hulp. Dit aanbod is bedoeld voor kwetsbare inwoners. Mensen die deze hulp zelf kunnen regelen horen dit ook te doen. Bijvoorbeeld via hun eigen netwerk of via commercieel/particulier aanbod. Landelijke ontwikkelingen zorgen ervoor dat de druk op het aanbod huishoudelijke hulp steeds verder toeneemt. Dit zorgt voor oplopende wachtlijsten bij gemeenten en zorgaanbieders en voor stijgende kosten voor gemeenten. Momenteel wachten in Nederland ruim 3500 mensen langer dan de wettelijke termijn op een besluit van de gemeente of zij recht hebben op huishoudelijke hulp. Daarnaast hebben 6000 mensen al wel een indicatie voor huishoudelijke hulp, maar wachten zij op een beschikbare aanbieder.¹

In deze raadsinformatiebrief leggen wij uit wat de landelijke ontwikkelingen inhouden die leiden tot hoge wachtlijsten voor huishoudelijke hulp. Vervolgens schetsen wij de situatie zoals deze momenteel is in de gemeente Nijkerk. Vervolgens nemen wij u mee in de acties die wij op dit moment passend achten en informeren wij u over toekomstige mogelijkheden mocht de situatie hier op een later moment om vragen.

Landelijke ontwikkelingen huishoudelijke hulp Wmo

Invoering abonnementstarief

Vóór 2019 betaalden inwoners een inkomensafhankelijke bijdrage voor Wmo voorzieningen. Sinds 1 januari 2019 is het landelijke abonnementstarief van kracht, waarbij inwoners een vast bedrag per maand betalen onafhankelijk van inkomen, vermogen of het gebruik van meerdere Wmo voorzieningen.

¹ Enquête Kassa december 2022 onder Nederlandse gemeenten waaraan Nijkerk heeft deelgenomen.

Sinds 2020 is dit bedrag vastgesteld op €19,00 per maand. De tarieven die gemeenten betalen aan aanbieders liggen veel hoger. Het verschil tussen de bijdrage van de inwoner en het tarief leggen gemeenten zelf bij.

Nu gemeenten geen rekening meer mogen houden met het inkomen van inwoners, kan iedereen een aanvraag indienen voor huishoudelijke hulp via de Wmo. Als mensen aan de voorwaarden voldoen zijn gemeenten verplicht een indicatie hiervoor af te geven. Dit heeft geleid tot een enorme toename in het aantal aanvragen en dus ook in de kosten. Ook heeft dit effect op de wachtlijsten bij gemeenten (Sociaal Teams) en zorgaanbieders omdat de vraag hoger ligt dan het aantal beschikbare consulenten en huishoudelijk hulpen.

Personeelstekorten

Gemeenten kampen met personeelstekorten. Volgens de personeelsmonitor gemeenten 2021 van het 'A&O fonds Gemeenten' steeg het aantal medewerkers, maar niet voldoende om de druk op het groeiende takenpakket en het stijgende aantal aanvragen op te lossen. Ook in de huishoudelijke hulp zien we de personeelstekorten oplopen. Aanbieders hebben, met name in bepaalde regio's in het land, moeite om geschikt personeel te vinden. Ook zien zij dat personeelsleden sneller van baan wisselen en is het ziekteverzuim in deze branche hoog. Dit heeft gevolgen voor de continuïteit van zorg en zorgt voor oplopende wachtlijsten. Aanbieders vinden het lastig om te duiden waarom beschikbaarheid van personeel per regio verschilt. Wellicht heeft het te maken met de omvang van het banen-aanbod in andere sectoren en de leeftijd van beschikbare krachten; jongere medewerkers (vaak studenten) groeien sneller door naar een andere/vaste baan.

Stand van zaken huishoudelijke hulp Wmo Nijkerk

Gecontracteerde zorgaanbieders

De gemeente Nijkerk koopt huishoudelijke hulp in via verschillende zorgaanbieders. Dit zijn zowel lokale aanbieders als aanbieders die door het hele land opereren. Op 19 januari jl. zijn wij in gesprek gegaan met onze aanbieders. De signalen die wij krijgen zijn gunstig. Op het moment van spreken had geen van de 12 aanbieders een wachtlijst. Soms is er een kleine uitschieter in de wachttijden in vakantieperiodes (minder personeel aan het werk) maar dit is van korte duur en wordt altijd netjes aan de inwoner gecommuniceerd. Hoewel de aanbieders ervaren dat het ziekteverzuim, ook in Nijkerk, toeneemt, zorgt dit momenteel niet voor nijpende situaties. Ook is er geen structureel gebrek aan personeel.

Wat aanbieders wel aangeven, is dat zij in sommige gevallen flexibiliteit van inwoners wensen. Als inwoners maar één dag in de week beschikbaarheid opgeven, is het lastig een match te maken met beschikbare hulpen en kan dit leiden tot wachttijden. Dit geldt ook als er vervanging gevonden moet worden voor vertrekkende of zieke krachten. Dan kan het zijn dat iemand (in overleg) tijdelijk op een andere dag zorg geleverd krijgt. De aanbieders doen hierin een beroep op het begrip van onze inwoners.

Sociaal Team

Het Sociaal Team ziet een toename in het aantal aanvragen voor een indicatie huishoudelijke hulp. Tussen januari 2021 en oktober 2022 bedroeg deze toename meer dan 35%. De meest actuele stand van zaken, op 1 februari 2023, gaf desondanks geen wachtlijst aan specifiek voor huishoudelijke hulp. Alle aanvragen worden namelijk afgerond binnen 2 tot 3 weken, dus ruim binnen de wettelijke termijn. Na het stellen van een positieve indicatie worden inwoners meteen aangenomen door een aanbieder waarna de huishoudelijke hulp kan starten.

Preventieve maatregelen

Gelukkig is de situatie in Nijkerk op dit moment stabiel en zijn er geen wachtlijsten. Toch vinden wij het belangrijk om in te spelen op de landelijke ontwikkelingen om een eventuele verslechtering in de huidige situatie voor te zijn. Continuïteit van zorg aan onze kwetsbare inwoners staat voor ons bovenaan. In samenspraak met onze zorgaanbieders hebben wij daarom een aantal preventieve/lichte maatregelen ingezet waarover we u willen informeren.

Bewuster indiceren en marktconforme tarieven

Wij dragen waar mogelijk zorg voor het terugbrengen van instroom bij zorgaanbieders door bewuster te indiceren. Wij kijken hierbij uitgebreider naar de mogelijkheden binnen de sociale basisinfrastructuur en het voorliggend

veld. Op deze manier verlichten wij de druk bij onze aanbieders en zorgen we dat de ondersteuning terecht komt bij inwoners die het echt nodig hebben.

Wij hebben per 1 juli 2022 de tarieven voor onze aanbieders verhoogd naar aanleiding van een extern kostprijsonderzoek. De tarieven zijn reëel, zoals bedoeld in de Algemene Maatregel van Bestuur reële prijs Wmo 2015. Zo kunnen onze aanbieders marktconforme lonen uitbetalen. Per 1 januari 2023 hanteren wij de jaarlijkse indexering, zie hiervoor de *Raadsinformatiebrief tarieven Wmo 2022-2023* van 13 december jl. Op 24 januari jl. heeft het college besloten de Wmo tarieven nogmaals te actualiseren naar aanleiding van de oproep van het VNG om de actualisatie van de Nederlandse Zorgautoriteit (Nza) te volgen. Reden hiervoor is de doorlopende prijsstijging in gebruiksgoederen waar onze aanbieders tegenaan lopen.

Moreel beroep op onze inwoners

Via bijgevoegd persbericht en via onze website doen wij samen met onze aanbieders een moreel beroep op onze inwoners om huishoudelijke hulp zo mogelijk zelf te organiseren. Bijvoorbeeld door te kijken wat er binnen het eigen netwerk opgelost kan worden. Zijn er misschien kinderen, kleinkinderen of burens die een steentje bij kunnen dragen in de huishouding? Of beschikken inwoners over voldoende eigen middelen om zelf huishoudelijke hulp in te kopen via een particuliere partij? Dan vragen wij deze inwoners bij voorbaat om geen beroep te doen op de Wmo voorziening. Op deze manier kunnen wij de zorg aan onze kwetsbare inwoners continueren, ook als er wel de wachtlijsten ontstaan.

Daarnaast zullen wij een toevoeging opnemen in de beschikking bij een positieve indicatie voor huishoudelijke hulp. Hierin leggen wij duidelijk uit wat het proces is bij huishoudelijke hulp via een Wmo aanbieder. Ook vragen wij inwoners om begrip en flexibiliteit, als het gaat om beschikbare dagen en eventuele (tijdelijke) wisselingen van medewerkers, om eventuele wachtlijsten te voorkomen. Deze toevoeging wordt samen met de aanbieders opgesteld.

Urgentieregeling direct noodzakelijke hulpvragen

Momenteel zijn wij bezig met het ontwikkelen van een urgentieregeling voor direct noodzakelijke hulpvragen. Op het moment dat er sprake is van een direct noodzakelijke zorgbehoefte zullen deze aanvragen voorrang krijgen in behandeling en indicatiestelling door het Sociaal Team. Voorbeelden hiervan kunnen zijn; inwoners die huishoudelijke hulp inclusief maaltijdvoorziening nodig hebben of inwoners die in een revalidatietraject zitten. Hiermee verzekeren wij ons ervan dat de meest kwetsbare inwoners zo snel mogelijk de ondersteuning krijgen waar zij recht op hebben. Ons streven is om deze werkwijze uiterlijk 1 april 2023 in te laten gaan.

Waar we nu alleen de direct noodzakelijke hulpvragen urgentie verlenen kan een verdergaande prioritering van doelgroepen worden doorgevoerd als de situatie hierom vraagt. Dit zou betekenen dat we op basis van vooraf vastgestelde criteria hulpvragen gaan beoordelen op mate van urgentie. Factoren zoals de aanwezigheid van een eigen netwerk en financiële draagkracht worden meegenomen in de overweging hoe urgent een hulpvraag is. Doordat inwoners met een lage prioritering langer op een wachtlijst blijven staan kan dit een stimulerend effect hebben op het zelfstandig regelen van particuliere hulp. Deze mogelijkheid vraagt een verdergaande aanpassing van de bestaande werkwijze. De raad wordt hier in dit geval over geïnformeerd.

Breder perspectief

De in deze brief beschreven preventieve maatregelen passen wij vooralsnog enkel toe op de Wmo voorziening huishoudelijke hulp. Wij monitoren ook de ontwikkelingen omtrent andere maatwerkvoorzieningen zoals dagbesteding en begeleiding. Indien noodzakelijk zullen wij deze maatregelen uitbreiden naar de andere producten. De raad wordt hier in dit geval over geïnformeerd.

Eventuele verdergaande maatregelen

De kans bestaat dat wij in de toekomst verdergaande maatregelen moeten overwegen. Dit is enkel het geval wanneer er een reële kans ontstaat dat wij onze kwetsbaarste inwoners niet meer binnen de wettelijke termijn van huishoudelijke hulp kunnen voorzien. Het, vooruitlopend op de wetwijziging per 1 januari 2025, weer inkomensafhankelijk maken van huishoudelijke hulp, kan zo'n verdergaande maatregel zijn.

Om de houdbaarheid van de Wmo te verbeteren, voert het kabinet de komende jaren een aantal aanpassingen door. De belangrijkste aanpassing is de invoering van een passende eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp per 1 januari 2025. Een mogelijkheid is om, vooruitlopend op deze wetswijziging, actie te ondernemen. Concreet betekent dit dat de eigen draagkracht van inwoners weer wordt meegenomen in het onderzoek voorafgaand aan de indicatiestelling. Hiermee vragen we onze inwoners om in alle redelijkheid, eigen verantwoordelijkheid te nemen. Dit is in lijn met de oproep en voorgestelde maatregelen van koepelorganisatie VNG om meer recht te doen aan de financiële zelfredzaamheid van inwoners. Daarmee zullen uiteindelijk minder aanvragen voor hulp bij het huishouden worden toegekend waardoor deze ondersteuning beschikbaar blijft voor mensen die dit zo hard nodig hebben. Gemeenten die deze werkwijze al toepassen zijn Leusden en Beesel. Deze aanpassing is buitenwettelijk en raakt onze inwoners en verdient dus ook een eerlijke en uitgebreide beoordeling. Om dit mogelijk te maken is een aanpassing aan de gemeentelijke Wmo verordening noodzakelijk. Dit is een raadsbevoegdheid. Mochten wij signaleren dat heroverweging noodzakelijk is, dan zullen wij zowel de gemeenteraad, onze zorgaanbieders als de Sociaal Domein Raad actief in dit proces meenemen. Wij benadrukken dat deze maatregel enkel in uiterste gevallen zal worden overwogen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en houden u op de hoogte van verdere ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,
de secretaris,

de heer D.J. van Huizen

de burgemeester,

de heer mr. drs. G.D. Renkema